FURTA KÖZSÉG

TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE

2004 - 2005

CIVIS TERV

- II. ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZEK

CÍVISTERV
VÁROSTERVEZŐ ÉS ÉPÍTÉSZ IRODA
BETÉTI TÁRSASÁG
Levelezési cím: 4031 Debrecen, Derék utca 245
Iroda: Debrecen, Széchenyi utca 8 sz.
Tel:(30) 9818-172, Tel/fax: (52) 531-732
Email: civisterv @ civisterv.hu

FURTA KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVE

2005 - (2008)
(Jóváhagyva 2008. április hó.)

Vezető településtervező: Zsemberi István
TT-1-09-0016/2001.

Településtervező munkatárs: Baglyos Szabolcs

Környezetvédelmi tervező: Lévai Béla
HBM MK 09-0036

Víz– csatorna– gáz– közmű
vezető tervező Szabó Lóránt (Galog Bt.)
V4dg-, V3ag-1(06)/09-0408

Villamosenergia, hírközlés
Vezető tervező: Rutkovszky László
(Sansz 94 Kft.) SZV-614/88

Közlekedéstervező:
Vasas Károly
K1d-1(05)/09-0285

D e b r e c e n, 2005. január. hó

Zsemberi István
Ügyvezető

TARTALOMJEGYZÉK

- Külzetlap
- Tartalomjegyzék
- Műszaki leírás

0. BEVEZETÉS

I. TELEPÜLÉSALAKÍTÓ TÉNYEZŐK

1. Regionális összefüggések, térszerkezeti helyzet
2. Természeti–táji adottságok
3. Történelmi áttekintés
4. A népességszám alakulása, összetétele
5. A gazdaság adottságai és fejlesztése
6. Infrastruktúra
7. Műemlékek és idegenforgalom
8. Oktatás, nevelés, egészségügy

II. A KÜLTERÜLET ADOTTSÁGAI ÉS FEJLESZTÉSE

1. A külterület adottságai
2. A külterület fejlesztése
3. Külterületi intézmények jegyzéke

III. A BELTERÜLET ADOTTSÁGAI ÉS FEJLESZTÉSE

1. A belterület adottságai
2. Belterületi létesítmények jegyzéke
3. A belterület fejlesztése

IV. ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY

V. KÖZMŰELLÁTÁS

VI. KÖRNYEZETVÉDELM

VII. KÖZLEKEDÉSFEJLESZTÉS

TERVLAPOK ÉS RAJZOK JEGYZÉKE:

I. VIZSGÁLATOK

Vizsgálatok tervlapjai:

V-I/b	Igazgatási terület – Meglévő településszerkezet	A/3 szövegközi
V-2/b	Belterület – Meglévő településszerkezet	A/3 szövegközi

II. ALÁTÁMASZTÓ MUNKARÉSZEK

T-1	Településszerkezeti terv – Igazgatási terület (M=1:20 000 léptékű -jóváhagyásra kerülő- terv a III. kötetben)	A/3 szövegközi
T-2	Településszerkezeti terv – Belterület és környezete (M=1:10 000 léptékű -jóváhagyásra kerülő- terv a III. kötetben)	A/3 szövegközi
T-3 /a	Örökségvédelmi hatástanulmány	A/3 szövegközi
T-3/b	Környezetalakítási és tájrendezési terv	A/3 szövegközi
T-4/a	Környezetvédelem I. - Külterület:	A/3 szövegközi
T-4/b	Környezetvédelem II. - Belterület:	A/3 szövegközi
T-5/a	Közlekedésfejlesztés	A/3 szövegközi
T-5/b	Közúti mintakeresztszelvények	M=1:200
T-6	Felszíni vízelvezetés fejlesztése	A/3 szövegközi
T-7	Ivóvízellátó hálózat fejlesztése	A/3 szövegközi
T-8	Szennyvízelvezető hálózat fejlesztése	A/3 szövegközi
T-9	Gázellátó hálózat fejlesztése	A/3 szövegközi
T-11	Elektromos ellátó hálózat fejlesztése	A/3 szövegközi
T-12	Hírközlő hálózat fejlesztése	A/3 szövegközi

BEVEZETÉS

Tervező irodánk 2004. évben kapott megbízást a település önkormányzatától, az új Településrendezési terv elkészítésére. A tervezési munka első szakaszában a vizsgálatok, és annak tanulságait is figyelembe véve, a Településfejlesztési koncepció készül el.

A vizsgálatok részeként megrendelésre került a település kül- és belterületét értékelő Vízügyi szakvélemény is.
Második ütemben a Településszerkezeti terv, a Szabályozási terv és a Helyi építési szabályzat egyeztetési anyaga, jelen munkarész készült el.

Zsáka – Furta Egyszerűsített Általános rendezési tervét a Debreceni Tervező Vállalat készítette 1978-ban, tehát meglehetősen régen.

A most elkészítésre kerülő településrendezési terv Furta teljes közigazgatási területét lefedi. A tervezési munka alapját képező aktualizált földhivatali alaptérképek beszerzésre kerültek. Ezen, a 47. sz. főút új elkerülő szakasza, bár az már több éve átadásra került, még nem volt feltüntetve, így az erre vonatkozó geodéziai munkarészeket előzetesen kellett beszerezni és a térképre rávezetni.

Az alátámasztó munkarészek a település által adatszolgáltatásként biztosított telekhatárokat tartalmazó, belterületi digitális térképállomány felhasználásával készültek.

Néhány évtizeddel ezelőtt, még szoros közigazgatási egységet alkotottak Zsáka, és Furta települések, valamint a Zsáka külterületébe beékelődő Vekerd község. Ma mindhárom település önállóvá vált. Külön fejlesztési elhatározásaik, és koncepciójuk van a jövőt illetően, de természetesen, mint egymás mellett élők, mint sok mindenben közös sorson osztozó szomszédok, sok mindenben együtt kell működniük.

Furta község jövőbeli sorsát jelentősen befolyásolhatja a belterület szélén elhaladó 47 sz. főközlekedési út, a rajta áthaladó forgalom és a település kapcsolata, valamint a kiépíteni tervezett, a külterületen keresztül haladó „M47” jelű gyorsforgalmi út.

I. TELEPÜLÉSALAKÍTÓ TÉNYEZŐK

1. Regionális összefüggések, térszerkezeti helyzet

Lakosság száma: 1193 fő Belterülete: 261 ha Külterülete: 4024 ha

A település Hajdú-Bihar megye déli részén, Berettyóújfalu város vonzáskörében, a Debrecent Szegeddel összekötő 47-es számú főútvonal mellett, a megyeszékhelytől 50 km-re, Berettyóújfalutól 15 km-re délre, Békéscsabától 82 km-re északkelet irányában terül el. Vasút hiányában csak közúton közelíthető meg. A falu a „Berettyó és Körös Sárrétjének" a területén fekszik, azaz a 42,85 km^2 kiterjedésű furtai határ a Bihari-síknak nevezett kistáj nyugati részén terül el.

A kistáji kataszter Bihari-sík néven hozott itt létre önálló kistájat. A kistáj 750 négyzetkilométer nagyságú. Hozzátartozik Zsáka a közelében lévő Furtával, Vekerddel, Darvassal, Csökművel együtt.

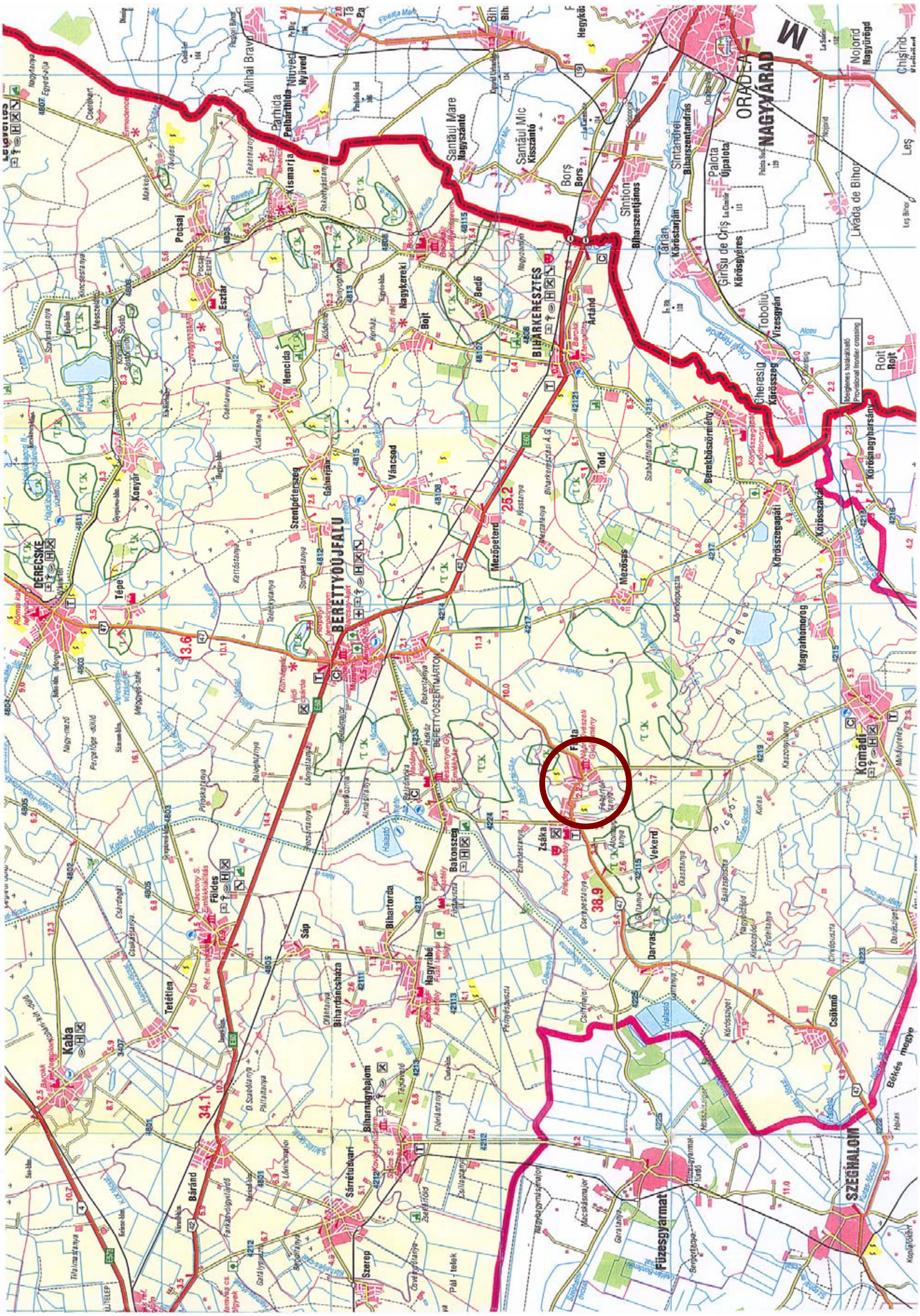
BERETTYÓÚJFALU
DERECSKE
BIHARKERESZTES
ORADEA
NAGYVÁRAD
Komádi
SZEGHALOM
Füzesgyarmat
Kaba
Báránd
Sárrétudvari
Biharnagybajom
Nagyrábé
Bihartorda
Sáp
Földes
Tetétlen
Zsáka
Vekerd
Darvas
Csökmő
Told
Mezősas
Magyarhomorog
Körösszegapáti
Váncsod
Hencida
Bojt
Nagykereki
Pocsaj
Kismarja
Esztár
Konyár
Tépe
Szentpéterszeg
Gáborján
Mezőpeterd
Bakonszeg
Artánd
Bedő
Berekböszörmény
Körösszakál
Szerep

Részlet Süli-Zakar István, Béres Csaba
„A térbeli társadalmi- gazdasági fejlődés lehetőségei és problémái – Hajdú- Bihar Megye”
című munkájából

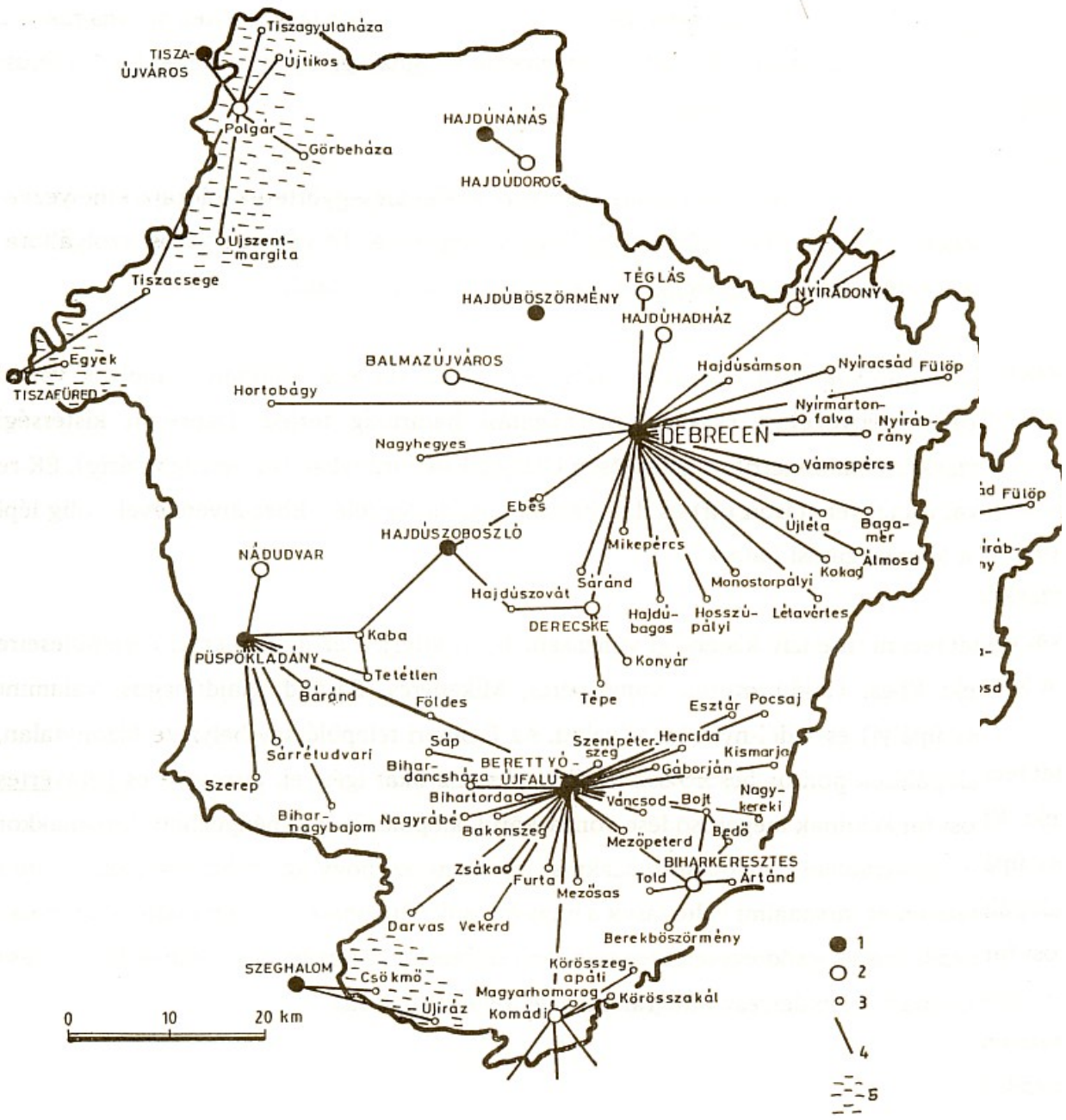

29. ábra: Városi vonzáskörzetek Hajdú-Bihar megyében. Jelmagyarázat: 1. Teljes ért
városi vonzásközpontok, 2. Hiányos kisvárosi vonzásközpontok, 3. Községek, 4
vonzódás iránya, 5. Megyén kívüli vonzásközponthoz tartozó területek.

eljes ért
városi vonzásközpontok, 2. Hiányos kisvárosi vonzásközpontok, 3. Községek, 4
vonzódás iránya, 5. Megyén kívüli vonzásközponthoz tartozó területek.

Részlet Süli-Zakar István, Béres Csaba
„A térbeli társadalmi- gazdasági fejlődés lehetőségei és problémái – Hajdú- Bihar Megye”
című munkájából

30. ábra: Városi vonzáskörzetek, sajátos településegyüttesek Hajdú-Bihar megyében. Jelmagyarázat: 1. Önálló vonzáskörzetté alakuló településegyüttesek, 2. Több irányú vonzást elszenvedő települések, 3. Megyén kívüli vonzásközponthoz tartozó területek, 4. Megyei vonzásközponthoz tartozó megyehatáron túli területek, 5. Városok, 6. Falusi kulcstelepülések, 7. Községek, 8. Vonzási alkörzetek.

2. Természeti-táji adottságok

A Bihari-sík nagyobbik, Ny-i felén fekvő Furta is azzal a tájtípussal írható le, amely jellemzően hordalékkúpok és folyóhátak közé zárt, közepes talajvízállású, gyenge lefolyású ártéri síkság, ahol a szikes talajok különböző típusai (réti szolonyecek, sztyeppesedő réti szolonyecek és szolonyeces réti talajok) jöttek létre. Emiatt a tájrész hasznosításában is sok a gyenge legelőnek használt szikes puszta, de megtalálható itt a kultúrsztyep is. A szikes talajok aránya Furtán meghaladja az 50 %-ot is.
A kistáj az Alföld legjellegzetesebb süllyedék-területe, miután a Berettyó- és Körös-vidék a Tiszántúl nagy víz- és üledékgyűjtője, erózió bázisa volt.
A Bihari-sík éghajlata mérsékelten meleg-száraz, de a K-i részén inkább mérsékelten meleg – mérsékelten száraz. A hőmérséklet évi vegetációs időszaki átlaga 10,2 ^{0}C és 17,2 ^{0}C. a legmelegebb nyári napokon mért maximum hőmérsékletek sokévi átlaga 34,1-34,3 ^{0}C, míg a leghidegebb téli minimumoké -17,0 és -17,5 ^{0}C közötti. Az évi csapadékmennyiség Furta településen kevéssel 550 mm alatt marad. A hőmérséklet nagyobb szélsőségei, a felhőzet és a csapadék alacsony értékei miatt gyakoriak az aszályok.

A furtai földek minősége gyenge, értékük átlagosan 17 aranykorona körül mozog. A mezőgazdaságilag hasznosítható területek jellemző kultúráját alkotják a szemestakarmányok, a cukorrépa és a lucerna, s igen fontos a természeti adottságokhoz jól igazodó, részben legeltető állattenyésztés (juh, szarvasmarha), valamint a liba és az egyéb aprójószág.
Az alapvetően kedvezőtlen talajadottságok hátrányos hatásait a gazdag flóra- és faunavilág, a sárréti-bihari falvak jellegzetességeit és arculatát mindmáig megőrző falukép, a messze földön híres népzenei- és népművészeti kultúra (pl. a furtai hímzés, a citerazenekar) ellensúlyozzák, illetőleg változtatják előnnyé.
Természetes növénytakarója a füves puszta, szórványos facsoportokkal. Ragadozó állat a menyét, róka, rágcsálója a mezei nyúl. Leggyakoribb madarai a veréb, bíborpacsirta, fecske, varjú, ölyv stb. Nagy számban él itt a fácán és a fogoly, valamint a védett túzok is.
A furtai határban reménykeltő kőolaj- és földgázkutatások folynak.

3. Történelmi áttekintés

Furta neve a mai alakjában községnévként először az 152. évi dikális (azaz adó-) összeírásban fordult elő, a település eredete a „hivatalosan” – és a köztudatban is – mind a mai napig ehhez az évszámhoz kötődik. Ennek a széles körben elterjedt álláspontnak a leginkább ismert közvetítője Furta eredetét és történetét a következőképpen írja le röviden: „Valószínűen késői településű község. Árpád-kori írásos nyoma nincs, de az 1552-es összeírásban szerepel. 1692-ben lakatlannak mondják, de legkésőbb a XVIII. század elején már újratelepült.”

A Sárréten fekvő, Váradhoz közel eső község földesura a nagyváradi római katolikus káptalan kis prépostja volt, de a falu lakosságának nagyobbik hányada református.

A község lakosságának meghatározó csoportját a telkesjobbágyok jelentették, noha a földesúrnak itt a XIX. század derekán majorsági gazdasága is kiépült. Tipikus jobbágyfalunak mondható tehát, erős református többsége pedig azt valószínűsítheti, hogy a község lakossága valamilyen formában a XVI. századtól kezdve folyamatosan jelent volt. Címere a falu jobbágy mivoltával, mezőgazdasági-paraszti jellegével áll összefüggésben. Az 1770 szeptemberében kelt úrbáriumában megtalálhatjuk a falu XVIII. század eleje pecsétnyomójának lenyomatát, ennek kőirata: FURTA FALU 1720.

A köriraton belül a címerkép a következő: Álló férfi alak heraldikailag balkezében három búzakalászt tart, jobb kezében pedig hegyével kifelé néző aratósarlót. Ez az ábrázolás egyértelműen a falu mezőgazdasági mivoltára utal… „Az aratósarló megjelenítése a címerképben tehát mindenképpen figyelemre méltó és olyan jellegzetesség, amely kiemeli Furta címerét a szokásos jobbágyfalvak közül.” (a hivatkozott címert 1992. január 21-én a furtai önkormányzat képviselő-testülete elfogadta, és mint a község jelképét 1992. február 22-tól újfent használja.)

Furta Árpád-kori létét bizonyítottnak véli számos forrás, illetve forrásfeltáró munka, olykor tudományos hipotézisként kezelve a kérdést. Az álláspontok többnyire névetimológiai, birtoktörténeti, közvetett írásos és egyéb forrásokra, érvekre támaszkodnak. A település nevére vonatkozó névetimológiai magyarázatok ugyancsak Furta korai „megülését” valószínűsítik, miután „Furta” helységnevet a latin Furtunatus-ból származó régi magyar Fortunánd személynév magyar névadással történt becéző alakjából eredeztetik. Ezzel összhangban Furta korai meglétét támasztja alá a Furta személynév különböző alakjainak gyakori előfordulása a XV. századi szomszédos herpályi uradalom községeiben. (Herpály 1425: Furtha 1473: Fwrthay, Újfalu 1463-1473-1479: Fwrthay, Szent-kozma 1425: Fwrthay).

A szakirodalom közvetett bizonyítékai alapján bizonyosnak tekinthető, hogy a falu a tatárjárás előtt már megtelepedett. Az is bizonyos, hogy a tatárjárás pusztítása hosszú időre megszakította az életet a faluban, amely feltehetően csak a XIV. század elején népesült be újra.

Az 1552. évi adóösszeírásban a Furta név alatt tizenkét portát (hozzávetőleg 120 lakost) vettek nyilvántartásba. Ezt követően a településnek számos birtokosa volt (a váradi kisprépostság, az erdélyi fejedelemség, Zsáka vára, Bethlen Gábor, majd

1693-tól ismét a nagyváradi kisprépostság, egészen 1945-ig). Furtát 1659 szeptemberében a török segédhadaiként portyázó tatárok elpusztították. Az 1660-1670-es években ismét lakott településként említik a források. Ám a megpróbáltatásokat betetézte az 1678. évi pestis, amelynek nyomán Furta népessége újból elpusztult. Furta 1678-1720 között negyvenkét évig romokban álló lakatlan hely volt, amit a török Biharból történő kiűzési alkalmából 1692-ben készült összeírás is megerősít. 1720-ban a szomszédos Zsákáról 17 szabad menetelű paraszt és családja bérbe vette a furtai pusztát a nagyváradi kisprépostságtól. A puszta földek bérbevétele, egyszersmind Furta újbóli „megülését", benépesítését jelentette, s ezzel történelme során immár másodszor született újjá a falu.

Az 1767. január 23-án életbe lépett úrbérrendezést követően Furtán a préposti tulajdont képező határ művelését, 1772-től a jobbágyság helyzetét újraszabályozó helyi Úrbáriumban rögzített feltételek közepette végezték. Közel egy évszázad múltán, 1859-ben történt meg az önálló határ elkülönítése, a határ kialakulása, miután az 1853. március 2-án kiadott császári pátens (nyílt parancs) eltörölte az úrbéri terheket és kötelességeket (lényegében a jobbágyi jogállást), s ettől kezdve az úrbéres földek állami kárpótlás mellett paraszti tulajdonba mentek át. Ezzel megnyílt az út az önálló paraszti gazdálkodás erőteljesebb fejlődése előtt Furtán is. Főbb kontúrjait tekintve kialakultak a települést mindmáig jellemző morfológiai jegyek és sajátosságok.

A jelenlegi községházát 1906-ban építették. Elődje a „helység háza" még nádtetős épület volt, hivatali szobáiban búbos kemencével. A századforduló után több módosabb gazda építette át régi házát, amiből még látszik néhány a „Gencsi" falurészen és a mai Petőfi utcán.

A két világháború súlyos emberáldozatokkal járt a település számára Az első világháborúban 31 hősi halált halt református felekezetű katona emlékét tábla örökíti meg a református templom falán (a nem sokkal kevesebb katolikus halottak emléktábláját most tervezik). A második világháborúban 61 furtai lakos pusztult el katonaként vagy a holocaust vétlen áldozataként. Erre 1989. október 29-e óta emlékmű emlékeztet a község temetőjében. (Az emlékművön szereplő 60 név időközben kiegészült egy újabbal.)

A társadalmi-gazdasági fejlődés menetével párhuzamosan, az idők folyamán változott a település közigazgatási jogállása is. Az 1773-ban pagusnak, azaz falunak, 1877-től községnek minősülő település 1882-ben nagyközségi, a polgári anyagkönyvezés bevezetése után 1895-től anyakönyvi kerületi székhely, majd 1950-től az új tanácsi közigazgatási rendszerre való áttérés nyomán, immár Hajdú-Bihar megye részeként önálló tanácsú község lett, 1973-tól pedig Zsáka székhellyel, nagyközségi közös tanácsi irányítás alatt (Darvas, Zsáka, Vekerd társaságában) társközségi jogállást szerzett. Furta községi önállóságát csak 1990-ben szerezte vissza, s 1992-től újra büszkén viseli címerét, amelyet az elődök 1720-ban megalkottak, és örökül hagytak.

4. A népességszám alakulása, összetétele

Az első hivatalos magyarországi népszámlálás óta a község népességszámának alakulása népszámlálásonként a következőképpen változott:

Évszám	Lakosság száma
1870	1957 fő
1880	1762
1890	2077
1900	1985
1910	2233
1920	2082
1930	2185
1941	2358
1949	2317
1960	2151
1970	1677
1980	1470
1990	1292
1997	1342
2001	1193

A tartós gazdasági recesszió a népesség fokozatos elvándorlásához vezetett az elmúlt évtizedekbe Furtán is. A korábban egyenletesen növekvő népességszám 1949 és 1990 között közel felére esett vissza. A jelentős értékű népességszám-csökkenés a fiatal munkaképes korú lakosság tömeges méretű elvándorlása miatt következett be. A szelektív elvándorlás a korstruktúra torzulását eredményezte.

5. A gazdaság, adottságai, fejlesztése

A halmozottan hátrányos helyzetű, belső perifériának tekinthető Furta gazdaságában – természetföldrajzi adottságainak megfelelően – a mezőgazdaság játszik szinte kizárólagos szerepet, ez biztosítja a lakosság megélhetési forrását.
A termőterületek minősége általában igen gyenge. Emiatt korábban a falu határához tartozó területeket „Kis Hortobágyként" is emlegették. A búza viszont kedvező termésátlagokat produkál, az itt termelt lucerna jó minőségű, illetve a cukorrépának is magas a cukortartalma. A község mezőgazdaságilag hasznosítható területének nagyobb része legelő. Az állattartók leginkább libaneveléssel, sertéstenyésztéssel és juhtartással foglalkoznak. A korábban jelentős szarvasmarhatartás a helyi tejcsarnok bezárásával nagymértékben visszaszorult.

A legnagyobb foglalkoztató a helyi önkormányzat, valamint a Földesi Rákóczi Mezőgazdasági Kft. üzemegysége.
A vállalkozások általában néhány főt foglalkoztatnak, sokan ma is ingázóként dolgoznak.
A viszonylag kedvező turisztikai adottságok (természeti környezet, népművészet stb.) ellenére, a vállalkozói tőke hiányában idegenforgalmi munkahelyteremtésre nincs lehetőség.

6. Infrastrukturális adottságok

A településen teljes a vezetékes ivóvíz-, elektromos áram és vezetékes gázhálózat kiépítettsége. A szilárd és folyékony hulladék elhelyezése jelenleg Zsáka nagyközséggel közös telepen történik, távlatban pedig, a berettyóújfalui regionális hulladéklerakó fogja ellátni ezt a feladatot.
A kereskedelmi hálózat az alapvető ellátást biztosítja. A településen postahivatal, takarékszövetkezet, művelődési ház és idősek klubja is működik.

7. Műemlékek és idegenforgalom

Berettyóújfalutól 14 kilométerre, a 47-es főút mentén érjük el a messze földön híres hímzéséről nevezetes községet. Vasút nincs a közelben, de menetrendszerű autóbuszjárattal több irányból is megközelíthető. A falu lélekszáma a XIX. század egyes éveibe, ad a századfordulót követően egészen a 60-as évek derekáig meghaladta a kétezret, de napjaikban lakóinak száma alig 1300.

A polgármesteri hivatal a Petőfi utca 1. szám alatt található. A nagyteremben állandó kiállításon tekinthetjük meg a híressé vált furtai hímzés legszebb darabjait. Az itt élő emberek hagyományszeretetének köszönhető, hogy a XIX század végére a fonás-szövés köréből kifejlődik, majd általánossá válik sajátos ornamentikájával, formanyelvével a furtai hímzés. Kezdetben szinte kizárólag vásznat, vagy lenféle anyagot használnak, fehér pamuthímzéssel. Az első világháborút követően jelenik meg a fehér alapon piros, majd a kék alapon fehér pamuthímzés.

1959-től Varga Dánielné Juhász Erzsébet nagynénjétől sajátította el a rajzolás-tervezés fortélyait. A helybéliek „Erzsike nénije” 1973-tól népi iparművész, 1986-ban elnyerte a Népművészet Mestere címet, 1992-ben pedig „tradíció védjegyet” kapott a furtai férfi népviselet tervezéséért. Elkészített egy teljes legényviseletet: hímzett inget, bőgatyát, hozzá legénykötőt és jegykendőt.

A községházától jobbra, az általános iskola régi épületében helyezték el a mai is gyarapodó helytörténeti gyűjteményt, amelynek létrehozásában egysikeres pályázat mellett nagy szerepet játszott a falu lakosainak adományozása is.

A régi paraszti kultúrából kapuk itt egy kis ízelítőt. Együtt látjuk a szövés és fonás eszközeit, a kenyérsütéshez egykor használatos tárgyakat, a paraszti háztartás cserépedényeit, valamint egyéb szerszámokat.

Az utcában álló református templom neoromán stílusú fehér tornya 37 méter magas. A régi templomok helyén 1815 és 1827 között építették a korábbiaknál nagyobb újat, a torony 1872-ben készült el. Az egyház hímzett úrasztali terítőjét 1825-ben Orbán György kurátor készíttette. Feltétlenül érdemes elsétálni a „sorosi” falurészen emelkedő római katolikus templomhoz. A plébánia 1782-ben kezdte meg működését, és a templom is ekkor épült: gazdagon tagozott provinciális barokk stílusú, de copf stíluselemeket is tartalmaz. Klasszicista mellékoltárát a XIX. század első felében emelték. A felújított plébánia és a templom műemléki védelem alatt áll.

A két világháború között még élt a májusfaállítás hagyománya. A legények májusfaállításkor éjféltájban kolompot rázva, ostort csattogtatva, valamint a pásztorkürtöt meg-megfújva mentek végig a falun. „Akinek van vénlánya, Hajtsa ki a csordára!” – kiabálták ilyenkor.
1992-ben mégsem ennek, hanem a szüreti mulatságnak teremtettek ismét hagyományt. Azóta az ősz kezdetével megrendezik a szüreti felvonulást a karikás-cserregtető versennyel. A rendezvényt nemcsak az itt lakók várják, szívesen látogatják azt a környező és a távolabbi településekről is.

A helyi kulturális élet értékes színfoltja az 1964-ben megalakított citerazenekar. Első öltözet ruhájukat Varga Dánielné rajzolta elő és szabta ki, majd negyvenkét asszony hímezte, hogy kész legyen az első fellépésre, az első sárréti napokra. A furtai hímzés legnagyobb népszerűsítője a mai napig a citerazenekar.

A faluban sétálva megtekinthetők a régi népi építészet emlékei, a Petőfi utcában néhány módosabb paraszti „kűlábas”-porta, a Szabadság utcán magtárral egybeépített zárt kapubejárós házak.

A sziki legelőkön hagyományos juhászkodás folyik. A juhászat épületei a több évszázados hagyományok alapján jól bevált, szerfás, nád vagy szalmatetős, paticsfalu építmények. A szarvasmarha nagyarányú csökkenése miatt a gulya mára megszűnt, s a csordával járnak a legelőre a növendék üszők is. A furtai határ egy része természetvédelmi terület. Kora reggeli séta alkalmával sok védett állat figyelhető meg. Szerencsés esetben túzok is látható.

8. Oktatás, nevelés, egészségügy

Furta Község Önkormányzata 1991. február 26-án hozta létre az Általános Művelődési Központot (ÁMK), amelynek felügyeleti szerve a Polgármesteri Hivatal lett. Az MÁK tagintézményei a 8 tantermes általános iskola, az 50 férőhelyes óvoda, a művelődési ház, 8000 darabos könyvállományú könyvtár és a konyha.
A hajdan szebb napokat látott mozi érdeklődés hiányában 1994 nyarán megszűnt.

A kulturális közművelődési élet színtere a Művelődési Ház, amely otthont biztosít a különböző szakköri tevékenységeknek, a munkáiról híres furtai hímző szakkörnek, és az ugyancsak híres citeraegyüttes próbáinak és fellépéseinek, a területi népdalversenyeknek, a helyi néptánccsoport, valamint amatőr és hivatalos művészegyüttesek és művészek fellépéseinek.

Az egészségügyi ellátás biztosított, a gyógyító tevékenységet háziorvos, házi gyermekorvos, védőnő látja el. A szomszédos községekkel együtt orvosi ügyelet is szolgálja a betegek javát. A szociális ellátottság terén az Idősek Klubja működtetését, a szociális étkeztetést, a házi szociális gondozását az önkormányzat biztosítja.

II. A KÜLTERÜLET ADOTTSÁGAI ÉS FEJLESZTÉSE

1. A külterület adottságai

A Sárrét név valaha, mint minden elnevezés, pontosan megfelelt jelentésének. A történelmi Bihar vármegye délnyugati sík területének nagyobb része – a múlt század közepén végrehajtott vízszabályozásig- a Berettyó, a Körösök sárrétje, közvetve pedig a Tisza és a Kraszna árterülete, nádrétje volt. A Sárrét jelentős részét mocsár borította, amibe a felsorolt folyók parttalanul vesztek bele. A vízzel borított legelőket kanyargós erek sokasága szabdalta. Viszonylag kevés volt az ármentes föld, a művelhető terület. A sárréti falvakat egykoron végeláthatatlan nádrengetegek és járhatatlan lápok zárták el a külvilágtól, mert mindegyik víz mellé települt.

A Sárrét átmeneti földrajzi- történelmi képződmény volt. Az évszázadokon át fennálló sajátos környezet sajátos életmódot alakított ki. A folyószabályozó és mocsárlecsapoló munkálatok befejezéséig a lakosság jövedelmének legfontosabb forrása az állattenyésztés volt. A falvakhoz közelebbi belső legelőkön a fejősöket legeltették, a réten pedig a vágómarhát, sertést, juhot. A sárréti paraszttársadalom természetesen tagolt volt, de a kevésbé módosak sem kényszerültek földművelő, napszámos munkára. Emellett a szigeteken földművelést folytattak, s jelentős megélhetési forrás volt a vízi élet, a halászat, a pákászat is.

Furta közigazgatási területének északi szélén halad az északkelet- délnyugat irányú 47. Sz. főközlekedési út. A település központját, illetve belterületének nagyobbik részét tehermentesítő elkerülő nyomvonalát mintegy 10 évvel ezelőtt adták át a forgalomnak.

Az Országos Területrendezési Terv és a Megyei közútfejlesztési koncepció javaslatot ad, egy M47 sz. gyorsforgalmi út kiépítésére, mely Furta külterületét is jelentős mértékben érintené. Az M 4. Autópálya tanulmánytervét készítő Váti Kht. Az M47 út nyomvonalával csak Berettyóújfalutól indulóan számol, amely részben kérdéses, részben elgondolkodtató, de az ellentmondás mindenképpen további egyeztetéseket igényel.

A külterület közel felét szántó, felét gyep- legelő területek foglalják el. Az erdőterületek aránya meglehetősen kicsi. Az igazgatási terület az Országos Területrendezési Terv alapján, teljes egészében az országos okológiai hálózat övezetébe tartozik.

A külterületen lévő gyepterületek jelentős része, főként a külterület déli része a Bihari- sík tájvédelmi körzethez tartozik. Védett terület továbbá, a belterület északi széléhez csatlakozó gyepterület. Számos olyan szántóterület van, melynek visszagyepesítésre ad javaslatot a terv. Ezen területeket a T-1 jelű tervlap külön felületi jellel látta el. E jelölés természetesen nem kötelező érvényű, csak célszerű javaslat, melyet a földterülete minőségét ismerő, és a mezőgazdálkodáshoz értő helyi szakemberek tettek.

Területhasznosítás	ha
erdő	132,4513
gyep- legelő	1401,4544
gyep-rét	29,8806
gyümölcsös	0,7330
kert	35,0762
kivett területek	438,3616
szántó területek	2296,0783
szőlő	8,3929

2. Külterületi intézmények jegyzéke

1. GÉPTELEP, TÁROLÓ, 300 DB BÍRKA
2. MANGALICA TENYÉSZET, 40 ANYA+SZAPORULAT
3. KATOLIKUS TEMETŐ
4. REFORMÁTUS TEMETŐ
5. ÚJ KÖZTEMETŐ
6. FÖLDESI RÁKÓCZI SZÖVETKEZET, 20000 DB BAROMFI
7. JUHTELEP 1000 DB
8. GÁZFOGADÓ
9. JUHTELEP 500 DB
10. SZÜRKEMARHA TENYÉSZET 150 DB+500 DB JUH
11. JUHTELEP 700 DB
12. JUHTELEP 500 DB, KÖRÜLÖTTE LEGELŐ
13. JUHTELEP 600 DB,
14. JUHTELEP 500 DB,
15. JUHTELEP 500 DB,
16. LIBATARTÁS 8000 DB

3. A külterület fejlesztése

Furta közigazgatási területének felhasználása nagyobbrészt kialakult. A mezőgazdasági területek közel felét foglalják el gyep-legelő területek, melyek jelentős része tartozik a Bihari Sík Tájvédelmi Körzethez

A legjobb minőségű földterületek intenzív művelésének megtartását, a gyengébb minőségű szántóterületek illetve gyep-legelő területek erdősítését irányozza elő a rendezési terv. Az erdősítésre kerülő területek kijelölésénél fontos szempont volt az is, hogy lehetőség szerint a meglévő erdők szomszédságában, azok folytatásaként, azok bővítésével alakuljanak ki nagyobb erdőterületek.

Két jelentősebb erdőtelepítést irányoz elő a rendezési terv. Az egyik a belterülettől délnyugati irányban, a másik a belterülettől délkeleti irányban történne.
Ezeket a telepítendő erdőket a tájra jellemző igényesebb fafajokkal szükséges telepíteni, és olyan erdőgazdálkodást folytatni, hogy az erdő mindig értékes és igényes legyen, lehetőséget adjon turisztikai és vadászati hasznosításra is.

A külterület szerkezetét meghatározó elemek a közutak és a fontosabb vízfolyások is.
Tartalmazza a rendezési terv a 47-es úttal közel párhuzamosan Vekerd északi szélén tervezett és Furta közigazgatási területén délnyugat- északkelet irányban keresztülhaladó M47-es számú gyorsforgalmi út nyomvonalát.

Tartalmazza a rendezési terv a külterületi fő dűlőutaknak azt a rendszerét, melyek a mezőgazdasági területek megközelítésének legjobb lehetőségét biztosítják. A külterületi fő dűlőutak nyomvonalát a településszerkezeti tervlap ábrázolja.

A külterületi fő vízfolyásokat és azok rendszerét a településszerkezeti terv ábrázolja.

A külterületen lévő mezőgazdasági majorok, mint mezőgazdasági tevékenység számára helyt adó gazdasági területek, azaz mezőgazdasági, ipari gazdasági területek kerültek kijelölésre. E területeken csak a mezőgazdasághoz kapcsolódó gazdasági tevékenységet szabad folytatni, illetve ehhez kapcsolódó létesítményeket lehet elhelyezni.
A 47 sz. főút egykori, településre északkeleti irányból bevezető szakaszának keleti oldalán, a belterület előtt mintegy 300 méter távolságra, jelenleg gyepes területként, hasznosítatlanul álló 081/4 hrsz. Földterület „b” alrészletén „Gmg” –jelű gazdasági terület került kijelölésre, mely mezőgazdasághoz kapcsolódó ipari gazdasági tevékenységek számára hasznosítható.

A belterület déli szélétől 100 méter távolságra, a belterület délnyugati szélén lévő zártkerteket határoló feltáró úttól kezdődően, a Komádiba vezető országos mellékút keleti és nyugati oldalán „Gksz”- jelű kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület került kijelölésre. A terület jelentőségét növelheti, hogy a közelben haladhat el, az Országos Területrendezési Tervben elhatározott M47 sz. gyorsforgalmi út, melynek a Komádiba vezető úttal való kereszteződésében csomópont kialakításának is esélye lehet.

A belterülethez északi oldalon csatlakozó kertségek, mint kertgazdálkodásra szolgáló mezőgazdasági területek, a jövőben is megmaradnak, használatuk változatlan. A kertség kiegészül a belterületből kicsatolásra előirányzott, beépítetlen lakóingatlanokkal. A belterület délkeleti oldalához csatlakozó, többnyire lakóházakkal beépített, nagyméretű zártkerti ingatlanok viszont, mint gazdálkodó telkek, belterületbe vonásra kerülnek, falusias lakóterületként.

A belterülettől északnyugati irányban a közigazgatási területtől nem messze, Zsáka területén került kijelölésre a szennyvíztisztító különleges területe. A településen keletkező hulladék elhelyezése a Berettyóújfalu külterületén létesülő regionális hulladéklerakón fog történni.

III. A BELTERÜLET ADOTTSÁGAI ÉS FEJLESZTÉSE

1. A belterület adottságai

Furta településszerkezetének egyik hangsúlyos eleme a település központján egykor (mintegy 10 évvel ezelőtt) még keresztülvezető, Debrecent- Szeghalmon keresztül Békéscsabával összekötő, 47. sz. országos főút volt. A főútvonal Furtán és a vele majdnem összenőtt Zsáka településen kanyargott végig, zavarva a települések lakóterületeit, és lelassítva a forgalmat a főútvonalon. A két települést elkerülő új nyomvonalszakasz számára a két település között találtak helyet a tervezők. A belterületen visszamaradt egykori nyomvonal országos mellékút besorolást kapott. A település központjában csatlakozik, a déli irányban induló 4219 sz. országos mellékút, mely Komádi felé ad kapcsolódási lehetőséget.

A belterület nyugati szélét alkotó csatorna egyben közigazgatási határ is, mely a szomszédos Zsáka település külterületétől választja el.

A településszerkezet, a település morfológia jellemző eleme, a belterületet kelet-nyugat irányban kettéosztó természetes vízelvezető rendszer, a Gyöngyös-szérűsszigeti csatorna. A csatornára lenyúló telekvégek a település ökológiai rendszerének részének fontos részét alkotják, így gondozottságuk biztosítása fontos szabályozási feladatot is jelent.

A belterülethez közvetlenül kapcsolódó természeti környezet fontos része a településszerkezetnek. A Kossuth utca és Akácfa utca kelet- nyugat irányú egyenes vonala közé beékelődő gyepterület a Bihari- sík Tájvédelmi körzet része. A belterület közelsége, a táj szépsége lehetőséget adott az idegenforgalmi hasznosításra is. Évenként tartanak itt lovas napokat. A Pacsirta és Akácfa utcák találkozásánál az idegenforgalmat kiszolgáló létesítmények elhelyezésének igénye is megfogalmazódott.

A Temető utca- Szabadság utca keleti szélei között található az úgynevezett „Szérűssziget” mely vizes- nádas- tavas terület, hasznosítási lehetőségekkel.
Rendezésre vár a belterület délkeleti része is, ahol erdős, gyepes területek ékelődnek a település belterületébe, illetve az itt található temető és a település beépített területei közé.

A település központja az országos mellékutak találkozásánál, a Petőfi és Szabadság utcák kereszteződése körül alakult ki. A településközpont közepén, és északi szélén helyezkedik el, a településkép hangsúlyos elemeit képező református és katolikus templom. Utóbbi műemléki védelem alatt áll. A református templom melletti rövid zsákutca, építészeti környezete a település védendő értékei közé tartozik.

A településen kialakult telekállomány meglehetősen vegyes képet mutat. A nagyméretű, gazdálkodásra kiválóan alkalmas telkek mellett, akadnak olyan lakótömbök is, amelyek szokatlanul apró- és kismélységű ingatlanokból áll. Ezen területek sajátosságához illeszkedő szabályozás, területfelhasználás meghatározása szükséges.

2. Belterületi létesítmények jegyzéke

1. Petőfi u. 12. Földesi Rákóczi Mezőgazdasági Kft.
2. Petőfi u. 13. Purina takarmánybolt
3. Petőfi u. – Fekete doboz italbolt Ct. Túri István
4. Temető u. 3. Kállai Security 2002. Személyi és Vagyonvédelmi Kft.
5. Bocskai u. 19. Zsáka és Vidéke ÁFÉSZ 17. sz Vegyesbolt
6. Szabadság u 5. Prímagáz cseretelep, Zöld út takarmánybolt
7. Szabadság u. 7. Kuckó söröző
8. Szabadság u. 13. Ica kocsmája Ct. Keczeli Jánosné
9. Váradi u. 4. Baromficoop Kft. Takarmánybolt, Shell-gáz palack-cseretelep,
10. Szabadság u. 27. Községi könyvtár
11. Szabadság u. 46. Posta
12. Szabadság u. 76. 12. sz. Élelmiszer vegyeskereskedés Ct. Gál István
13. Szabadság u. 1. Komádi és Vidéke Takarékszövetkezet, Női-Férfi fodrászat, Gyógyszertár, Virág, Ajándék bolt
14. Petőfi u. 1. Napköziotthon, Konyha
15. Szabadság u. 2. Hangulat presszó, Női-férfi ruházati bolt, ÁFÉSZ Vegyesbolt
16. Petőfi u. 1. Polgármesteri hivatal
17. Petőfi u. 3. Községi óvoda
18. Petőfi u. 2. Vízmű Rt.
19. Petőfi u. 7. Általános iskola, Általános Művelődési Központ
20. Református templom
21. Nagyatádi krt. 1. Körzeti orvosi rendelő
22. Táncsics u. 1. Katolikus templom
23. Táncsics u. 2. 16. sz. ÁFÉSZ Vegyesbolt
24. Zsáka – Furta Közmű Üzemeltető Kft. Furtai Vákuumgépház
25. Játszótér, közpark

3. A belterület fejlesztése

A belterület továbbfejlesztésének feladatai több téma köré csoportosulnak.

- Rendezni kell a települést elkerülő 47. sz. főút új nyomvonalának környezetét
- Rendezni és továbbfejleszteni a temetők és a lakóterületek közötti beépítetlen területeket
- Lehatárolni, a település központját, meghatározni a továbbépítés irányát, szabályozni az elérni, illetve megőrizni kívánt településképet.
- Rendezni a beékelődő, illetve a belterülethez közvetlenül kapcsolódó, jelenleg hasznosítatlan területeket.
- A telekadottságok figyelembe vételével meghatározni a sajátos helyi építési szabályokat
- Továbbfejleszteni a településközpontban található sportterületet, és parkot, valamint a rendezvények fogadórészét képező Pacsirta- és Akácfa utcák találkozásánál lévő területet.

a) A 47. sz. főút új nyomvonalának földhivatali átvezetése meglehetősen lassan történik. A hitelesített térképeken még nem szerepel a mintegy 10 éve már meglévő és működő új nyomvonal! A „törmelék" területek megfelelő hasznosítását tartalmazza a most elkészült rendezési terv. Az Akácfa utca 38 sz. utáni területek lakóterületi hasznosítására a jövőben nem tart a település igényt, ezért e főút közelében lévő ingatlanok, a csatlakozó zártkert területébe kerülnek átsorolásra.

b) A település északi, és déli részén lévő temetők környezetének rendezése egyaránt szükséges. Minkét temető, és a jelenlegi belterületek közötti rész belterületbe vonását határozza el a rendezési terv. Az északi részen lévő temetőnél csupán a belterületbe vonás, és a temető és Pacsirta utca közötti viszonylag kicsi terület rendezése jelenti a feladatot. A déli temető környezetében, a temető utca és a temető közötti beépítetlen területen védőerdő telepítését irányozza elő a terv.

c) A temető utca délkeleti oldalán lévő zártkertben, viszonylag nagyméretű ingatlanok találhatók, több esetben már lakóépülettel beépítve. Reális igény volt a település részéről, hogy ez a terület belterületbe vonásra kerüljön, és legyen átminősítve falusias lakóterületté. Az adottságokat figyelembe véve, mint gazdálkodó telkek, sajátos szabályozást dolgozott ki a rendezési terv, önálló övezetbe sorolva az itt lévő ingatlanokat.

d) A település központja az országos mellékutak találkozásának környezetében, a Petőfi és Szabadság utcák találkozásánál alakult ki. Az itt lévő kisebb tömböket „Vt"-jelű (településközpont- vegyes) területként szabályozza a terv. A Petőfi Sándor utca 1-7 sz. közötti kis tömböt, ahol a meglévő igazgatási és oktatási létesítményeken túl, jelentős fejlesztést tervez az önkormányzat, a tervezett fejlesztésekhez igazodva, egyedi előírások kerültek kidolgozásra.
E tömbben új iskolaépület, tornaterem, építését, egységes- összevont oktatási tömb létrehozását határozta el az önkormányzat.

e) A belterület keleti és délkeleti oldalához csatlakozó, részben gyepes, részben fás, illetve vízállásos területek rendezése, funkcióval való megtöltése fontos fejlesztési feladat. A Zója utca és a Temető utca közötti részen erdőtelepítést, parkosítást irányoz elő a terv. A Zója utca mellett egy új park alakul majd ki, míg a hozzá csatlakozó erdő és annak déli irányú tervezett bővítése pihenő erdő szerepet fog betölteni.

A belterület keleti széle mellett, a Hajnal utcai ingatlanok vége, a temető utca meghosszabbítása, és a Szabadság utca külterületi folytatása között található az úgynevezett „Szérűssziget". Ezt a gyepes- vízállásos, részben tavas területet, „Kre"-jelölésű, rekreációs célú különleges területként kívánja hasznosítani a település. Az ide készített övezeti előírások a terület megkívánt hasznosíthatósága mellett, a szükséges ellátó létesítmények elhelyezését is lehető fogják tenni.

f) A település központjában és annak környezetében található pihenő- sportolási célú területek fejlesztése is fontos részét képezi az elhatározásoknak.
A Kossuth utca 1/a. sz. alatti ingatlan területével fog bővülni, a mögötte található park.

A Kossuth utca 1/b, 3, 5 sz. alatti ingatlanokon, részben az új oktatási központ megépítésével felszámolásra szánt általános iskola sportudvarát is felhasználva alakul ki a települési szintű sportterület.

A település központjában lévő parktól, és sportterülettől mindössze 200 m távolságra, az Akácfa és Pacsirta utcák találkozásánál található az a terület, ahol a település északi oldalához csatlakózó, a Bihari-sík tájvédelmi körzet részét képező gyepterületen lovas rendezvényeket tartanak, évenként ismétlődő rendszerességgel. A Pacsirta utca 2. sz. és az Akácfa utca között, a Pacsirta utca mentén lévő ingatlanokkal azonos mélységű, mintegy 60 m mélységű területsávon „Kid"- jelű (Idegenforgalmi hasznosítású Különleges) területet jelöl ki a rendezési terv. A területkijelölés célja, hogy szabályozott lehetőség, terület álljon rendelkezésre a rendezvények megtartásához szükséges kiszolgáló létesítmények elhelyezésére, betöltve természetesen a terület „kapu" a védett természethez szerepet is.

g) A belterület legjelentősebb részét a lakóterületek alkotják. A lakóterületek többségét falusias lakóterületként határozza meg a terv. Sajátos telekösszetételű a Szabadság utca- Rákóczi utca- Zöldfa utca- Temető utca – Petőfi utca által határolt terület. Itt szokatlanul kicsi, és kis mélységű ingatlanok találhatók, a néhány átlagosnak mondható telek mellett. Ezen telkeket, adottságaik (méretei, a településszerkezetben elfoglalt helyzetük) alapján kertvárosias területfelhasználásba sorolta a terv.

Az épületek építési helyen belüli elhelyezkedésének meghatározása nagyban függ, a helyi sajátosságoktól. Az előkertes, illetve előkert nélküli beépítésről, a térségben jellegzetes utcavonalon álló melléképület elhelyezés lehetőségéről külön előírást tartalmaz az építési szabályzat.

Hész: 4.§. (3)

(3) Az előkert mérete 3,0 m vagy 5,0 méter, figyelembe véve a kialakult szomszédos épületek előkert méreteit, valamint az utcaképbe való illeszkedést.

Ez alól kivételt képeznek:

a) Azok az utcaszakaszok, ahol az épületeket előkert nélkül, utcavonalon állóan kell elhelyezni:
   - A településközpontban lévő, „Vt-1” és „Vt-2”-jelű építési övezetben, ahol az Sz-2 tervlap kötelező utcai építési vonalat jelöl

b) Azok az utcaszakaszokon, ahol az épületeket 3 méter előkerttel, vagy előkert nélkül (szabadon választhatóan) lehet elhelyezni:
   - Szabadság utca mentén
   - Táncsics utca mentén

c) Azok az utcák, utcaszakaszok, ahol a rendeltetési egységet magában foglaló épületek az utcában jellemző előkerttel helyezhetők el, de az utcavonalra egy „második épület”, a keretes beépítés jellegzetességét jelentő melléképület, külön övezeti szabályok (Hész. 5.§ b.) szerint elhelyezhető:
   - Azon utcák és utcaszakaszok mentén, ahol az ilyen utcafronti melléképületek jellegzetességet jelentenek.

Az építési szabályzat vonatkozó részéből kiderül, hogy az előkert nélküli beépítés kötelezettségét csak azokon az utcaszakaszokon követeli meg a szabályozás, ahol az valóban jellemző, és el is várható a településkép formálása érdekében. A melléképületek külön szabályok szerinti módon, és formában való elhelyezését is csak azokban az utcákban, illetve utcaszakaszokon engedi meg a szabályozás, ahol ez településképet formáló jellegzetesség.

IV. ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY

1. Az értékvédelem célja

Alapvető cél a település helyi kultúrájára jellemző sajátosságok kutatása, azok feltárása, a helyi értékek számbavétele és rendszerezése és abból a helyi értékvédelmi javaslat elkészítése. Ami a település történelméből és a kultúra fejlődéséből valamint a birtokviszonyok és a társadalmi fejlődés során kialakult hagyományok, motívumokban tükröződnek, különböző építészeti megoldásokhoz vezetnek. A különböző építészeti megoldások kialakulása vagy a tapasztalat vagy a társadalmi hovatartozás vagy valamilyen védekező mechanizmus, vagy egyszerűen praktikus megoldások sorozatából adódnak. Ezek a megoldások néha érvényüket vesztik, néha felerősödve nyomják rá bélyegüket az építészetre. A különböző korok keveredése, átfedése is hordoz magában olyan megoldásokat, melyben felfedezhetünk szépséget és megóvandót.
A vizsgálódás középpontjába tehát azokat az értékeket kell helyezni, amelyek valamilyen formában a régi hagyományokat és a népi illetve a valamilyen meghatározható építészeti stílust képviselő épületeket, építményeket, utcaképeket, településrészeket, esetleg jellegzetes kerítéseket, tornácokat, oszlopokat, ablakokat, górékat jelentik. A megtalált értékeket kellő szakértelemmel és odafigyeléssel megóvhatjuk és átörökíthetjük az unokáink számára, azért hogy ne csak könyvekből és skanzenekből figyelhesse meg az utókor a tájra jellemző motívumok szépségét.

2. Helyi értékvédelmi kataszter

Helyi értéket képviselő, helyi értékvédelemre javasolt épületek listája, mely egyben értékbeli fontossági sorrendet is takar:

A falu református templomát 1720-ban és 1771-ben felújították, s 1788-ban egy zsindelytetővel ellátott tornyot is építettek hozzá. 1809-ben a toronyban két harang volt, a régebbit 1721-ben Budán öntötték.
Mind a református papnak, mind fiúk és a lányok tanítójának szolgálati háza volt, illetve illetményföldjük, amelyek a nyomásban voltak kijelölve. A református pap illetménye például tizenkét köblös volt, és nyolc embervágó kaszáló. A rektoré ennek negyede, a lányok tanítójáé még kevesebb.
A református templom a Templom u. 8 sz. alatt található Hrsz: 601.
A feltehetően középkori falu református gyülekezetéről először 1650-ből találtak hiteles adatot. A pestis és a törökök pusztítását követően templomot építettek, de az nem volt hosszú életű. Teljesen új templomot készítettek, Szláma Márton derecskei kőműves tervei szerit, 1815 és 1827 között. Neoromán tornyát 1872-ben emelte a gyülekezet. Összetett szerkezetű orgonáját Friedl Lipót alkotta 191-ben.

A római katolikus templomot Fáy Ferenc és Kende László kisprépostok 1782 és 1786 között építették. Határát a XIX. század derekán 15000 holdnak mondották, amelyből úrbéri szántóföld 1248, majorsági szántó 3752 hold volt. A fenti aránynak megfelelően alakult a többi művelési ág is.

A római katolikus templom a Táncsics u. 3. sz. alatt található Hrsz: 218.
A templomot 1791-ben szentelték fel Szent László tiszteletére. Barokk főoltára és szószéke olasz mester műve. Klasszicista mellékoltárát a XIX. század első felében alkották. Orgonáját 1877-ben Kiszel István, debreceni mester készítette.

Helyi és tájra jellemző építészeti megoldásokat magában hordozó, kiemelt figyelmet érdemlő épületek listája. Ezek az épületek nem tartoznak a helyi védett kategóriába, de fontos, hogy szerepeljenek vizsgálati szinten az épületek listájában.

A felsorolt épületeken kívül figyelni kell a kerítések formájának alakulására, egyes tájra jellemző formára, motívumra, melyet védeni és építeni kell, hogy a hagyományok tovább élhessenek. Ugyanez jellemző a nem védett épületek homlokzatára, azok díszeire, ablakának osztására, azok ritmusára, tornácára, oromfalának kialakítására, alaprajzi és telken belüli elhelyezkedésére.

3. A fontosabb védendő épületek

1. TEMPLOM U. 8. REFORMÁTUS TEMPLOM
2. TEMPLOM U. 6. REFORMÁTUS PARÓKIA
3. TÁNCSICS U. 1. KATOLIKUS TEMPLOM
4. TÁNCSICS U. 3. PLÉBÁNIA
5. PETŐFI U. 1. POLGÁRMESTERI HIVATAL
6. PETŐFI U. 35.
7. SZABADSÁG U. 6.
8. PETŐFI U. 15.
9. KOSSUTH U. 1/A.
10. TEMPLOM U. 12.
11. PETŐFI U. 46.
12. SZABADSÁG U. 2.
13. PETŐFI U. 11.
14. TEMPLOM U. 11/A.
15. PETŐFI U. 45.

F U R T A KÖZSÉG VÉDELEMRE ÉRDEMES ÉPÜLETEI I.

1. TEMPLOM U. 8. REFORMÁTUS TEMPLOM

2. TEMPLOM U. 6. REFORMÁTUS PARÓKIA

3. TÁNCSICS U. 1. KATOLIKUS TEMPLOM

4. TÁNCSICS U. 3. PLÉBÁNIA

F U R T A KÖZSÉG VÉDELEMRE ÉRDEMES ÉPÜLETEI II.

5. PETŐFI U. 1. POLGÁRMESTERI HIVATAL

6. PETŐFI U. 35.

7. SZABADSÁG U. 6.

8. PETŐFI U. 15.

9. KOSSUTH U. 1/A.

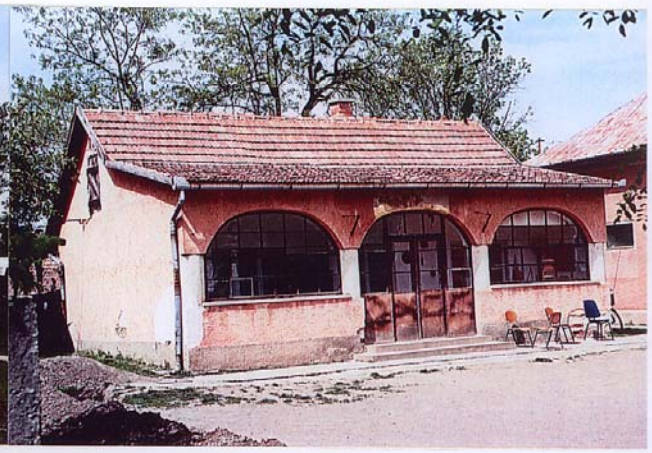

10. TEMPLOM U. 12.

F U R T A KÖZSÉG VÉDELEMRE ÉRDEMES ÉPÜLETEI III.

11. PETŐFI U. 46.

12. SZABADSÁG U. 2.

13. PETŐFI U. 11.

14. TEMPLOM U. 11/A.

15. PETŐFI U. 45.

V. KÖZMŰELLÁTÁS

1. Vízellátás fejlesztése

Furta ivóvízellátása Zsákával közösen van megoldva. Mindkét településen egy-egy kút van, a vízmű gépház Furtán, a magastározó Zsáka Furta felőli szélén épült meg. A kitermelt víz gázos, ezért a térszíni 100 m^3-es medence gáztalanítóval üzemel. A hálózatba a Furtán lévő hálózati 2 db szivattyú nyomja az ivóvizet. A szükséges hálózati nyomást a 42 m magasságú, 125 m^3 űrtartalmú magastározó biztosítja.
A kitermelt víz mennyisége éves átlagban 225 m^3/d és 527 m^3/d között változott az elmúlt évben, összes víztermelés 105000 m^3. A hálózati veszteség 24 % körüli érték, ami elég magas. Oka lehet a viszonylag sok zsákvezeték miatti mosatási igény. A zsákvezetékek a település úthálózatának szerkezetéből adódóan alakultak ki.

A furtai vízműkút adatai:

Kataszteri szám: B-8
Talpmélység: 420,0 m
Szűrőzve: 388-415 m között
Nyugalmi vízszint: - 7,08 m
Vízhozam: 600 l/min
Vízminőség adatok:

Vas:	0,04	mg/l
Mangán:	<0,01	mg/l
Ammónia	0,82	mg/l
Nitrit:	<1,0	mg/l
Nitrát:	<0,023	mg/l
Összes keménység:	31,0 CaO	mg/l

Furtán 551 vízbekötés van kb. 1200 fő lakossággal, míg Zsákán a lakásszám 659 db, lakosság 1837 fő.

Közös vízmű mértékadó kapacitása: 1603 m^3/d
Átlagos víztermelés: 288 m^3/d.
A szerkezeti terv szerint a népességszám 1200 fő várható értékű.
Zsáka népességszáma 2000 fő.
Fajlagos vízigény: 150 dm^3/fő, d
Évszakos egyenlőtlenségi tényező: $\beta = 2$

Vízigény számítás:

Napi átlagos vízmennyiség	Furta	Zsákával együtt
$Q_{dátl}$=1200 fő x 150 dm^3/fő, d =	180 m^3/d	480 m^3/d
Napi legnagyobb vízmennyiség		
Q_{dmax}= β x $Q_{dátl}$ = 2 x 300 m^3/d =	360 m^3/d	960 m^3/d
Legnagyobb órai vízigény		
Q_{hmax} = 0,08 x Q_{dmax} = 0,08 x 600 m^3/d =	29 m^3/h	77 m^3/h
	483 dm^3/min	1280 dm^3/min
	8 dm^3/s	21 dm^3/s
Szükséges tározó térfogat		
Napi vízszükséglet 20 %-a	36 m^3	96 m^3

A vízigény számítást összevetve a vízmű mértékadó kitermelő kapacitásával, megállapítható, hogy a vízmű a vízigényeket távlatban is ki tudja elégíteni.
Az ivóvízellátás minőségének emelése érdekében a zsákvezetékeket átkötéssel körvezetékké kell alakítani. A tömbfeltárásokkal nyitandó új utcákon az ivóvízhálózatot bővíteni kell lehetőleg körvezeték kialakításban.
A településen jelentős vízigényű ipari jellegű tevékenység nem várható, a szerkezeti tervben kijelölt gazdasági területek határoló utcáiban már üzemel ivóvíz vezeték, az ellátásuk biztosított.

2. Szennyvízelvezetés fejlesztése

Furta és Zsáka településeken megvalósult a korábban tervezett szennyvízelvezető rendszer.

Furtán és Zsákán vákuumos gyűjtővezetéket valósult meg házi beemelő egységekkel. A vákuumos vezetékekhez csatlakozik kis mennyiségű gravitációs csatorna is. A vákuumgépház a településközpontban épült meg. A vákuumgépházból nyomott szennyvízvezeték felhasználásával juttatják el a szennyvizet a tervezett tisztítótelepre, ami Zsáka külterületén épült meg a régi tisztítótelep helyén.
A telep kapacitása 350 m^3/d, ami figyelembe veszi Zsáka és Furta településeken keletkező szennyvíz mennyiségét. Az tisztított szennyvíz befogadója a Kisördögárki csatornán keresztül a Zsáka-Furta csatorna.

Keletkező szennyvíz mennyisége teljes csatornázottság esetén:

Furta 144 m^3/d, Zsákával együtt 384 m^3/d.

A tervezett tisztítótelep technológiai berendezései tömbösített műtárgyban lesznek telepítve, amely magában foglalja a

- Biológiai medencét
- Iszaptároló medencét
- Fertőtlenítő medencét
- Tisztított víz szivattyú aknát
- Kezelő épületet
- Technológiai géptermet.

A betervezett technológia mélylégbefúvásos eljárás. A telep teljesen automatikusan üzemel, állandó felügyeletet nem igényel, illetve távműködtetést is lehetővé tesz.
A tisztított szennyvíz befogadója a Kisördögárki csatornán keresztül az Ördögárki csatorna, ami a Zsáka-Furta csatornába csatlakozik.
A működő szennyvízelvezető rendszert a tömbfeltárásokkal nyitandó utcákon gravitációs, és vákuumos vezetékekkel kell bővíteni attól függően, hogy a környező utcákban milyen rendszer fog megvalósulni, ahova az új szennyvízcsatorna csatlakozik.
Elérendő cél a település teljes csatornázása.

3. Felszíni vízelvezetés fejlesztése

A település felszíne sík, enyhe DNy-i lejtéssel. A település belterületi csapadékvizeit a belterülete is átszelő Györgyös- szűrűszigeti csatorna vezeti le. A közelmúltban elkészült a Nagyatádi körút, Bem utca, Béke utca térségének vízrendezése a Vásárhelyi-R Kft közreműködésével.

Ezeken a területeken a felszíni vízelvezetés teljesen megoldott, pénzügyi helyzettől függően törekednek a teljes elvezető rendszert kiépíteni.
A település belterületi felszíni vízelvezető rendszere jónak mondható. A belterület közelében két, mélyfekvésű, vízállásos terület található: az Akácfa utca, és a Szabadság utca mellett, de ezek lakóterülete nem érintenek.

Állandó feladat a meglévő burkolt és földmedrű csatornák vízelvezető képességének fenntartása tisztítással, kotrással, kaszálással.
A külterületen üzemelő csatornák közül az Ölyvös főcsatorna és a Kutas főcsatorna TIVIZIG kezelésben, az összes többi a Berettyó Vízgazdálkodási társulat kezelésében van.

A település közigazgatási területén a felszíni vízkárelhárítási és vízhasznosítási létesítmények környezetében az üzemeltető előírásait be kell tartani.

4. Földgázellátás fejlesztése

A településen 3 bar középnyomású ellátó hálózat épült meg kb. 10 km hosszúságban. A rendszer Zsákával közös, a fogadó Zsáka D-i szélén üzemel a József Attila utca végén. Innen Ø 90 KPE vezeték halad a település központjáig az elosztó vezetékek mérete Ø 63 KPE.

A gázfogadó ellátása a MOL kezelésében lévő Mezősasról induló 8 bar nyomású vezetékről van megoldva.
A település földgázellátása 100 %-os az elosztóvezetékek kiépítettsége szerint.
Mivel a gázigényekben nagyarányú növekedés nem várható, a jelenlegi gázfogadó állomás, és a szükséges bővítéssel az elosztó hálózat a gázigényeket ki tudja elégíteni a jövőben is.

5. Elektromos hálózat fejlesztése

a.) Táppont

Furta kül- és belterületének villamos energia ellátása a Berettyóújfalu 132/22 kV-os állomásból induló szabadvezetékről és az erre csatlakozó 22/0,4 kV-os TR. állomásokról van biztosítva.

b.) Energiaigény, transzformátor állomások

Jelenleg a belterületen 596 db lakás található. A településrendezési terv az Akácfa u. É-i oldalán kertvárosias lakóterület kialakítását irányozza elő, mely területen 40 db lakótelek kialakítására van lehetőség. Energia igény 40x10x0,33= 132 kW.

Az előzőeken kívül a Kossuth, - Temető, - Kun B. utcákon elosztva mintegy 80 db üres beépítetlen telek található, melyek igény szerint felhasználhatók.
Energiaigény 80x10x0,29=232 kW.
A Kossuth u. É-i részén idegenforgalmi hasznosításra van kijelölt terület, melynek becsült energia igénye: 28 kW.
A külterület É-i részén mezőgazdasági fejlesztés várható feldolgozó üzem létesítésével, 80 kW becsült energia igénnyel, a D-i részen kereskedelmi gazdasági terület lett kijelölve 100 kW várható energia igénnyel. A település belterületi fogyasztóit 5 db, a külterület energiaellátását 7 db oszloptranszformátor állomás elégíti ki. A belterületi TR. állomások állomás kapacitása 1760 kVA, melyek 860 kVA gépkapacitással üzemelnek. A külterületi állomások állomás kapacitása 1490 kVA, gépkapacitása 553 kVA. A fentiekben vázolt többlet energia igény kielégítésére az Akácfa utcán 1 db, a külterületi fejlesztések részére 2 db, összesen 3 db OTR 22/400 tip. TR állomás létesítését javasoljuk. A beépítetlen telkek energia többletét a meglévő állomások gépkapacitás növelésével (gépcsere) biztosítani lehet.
A meglévő TR állomások adatait a melléklet tartalmazza.

c.) 0,4 kV-os hálózat

A nyilvántartott elektromos fogyasztók száma: 691 db. A meglévő kisfeszültségű hálózat 8,2 km-es része szabadvezetékes, 5,7 km-es szakasza kötegelt szigetelt szabadvezetékes kiépítésű illetve 1 km hosszúságban földkábel van lefektetve. A nyitandó új utca szakaszán (Akácfa u.) szintén a kötegelt szigetelt (AXKA) vezetékköteg alkalmazását javasoljuk beton tartóoszlopokkal 50-95 mm^2 vezeték keresztmetszettel.

d.) Közvilágítás

A közvilágítási hálózat korszerűsítésére az elmúlt években sor került, melynek során 286 db energiatakarékos lámpatest 16,8 kW energia felhasználással üzemel. Az új utca szakaszon is kompakt csöves lámpatesteket kell alkalmazni.

6. Hírközlés fejlesztése

a.) Telefonhálózat

A település Berettyóújfalu góckörzethez tartozik. Körzetszám: 54. A hálózat az elmúlt években korszerűsítve lett, optikai tápkábel és földkábeles gerinchálózat kiépítésével és a Polgármesteri Hivatal udvarán elhelyezett konténer központtal.

Előfizetők száma: 265 db.
Nyilvános telefonállomások száma: 2 db.
Tervezett nyilvános állomás szám: 1 db.

VI. KÖRNYEZETALAKÍTÁS, TÁJRENDEZÉS

1. Természetvédelem, tájvédelem

A külterületi, viszonylag egybefüggő gyep- legelő területeinek jelentős része tartozik a Bihari-sík Tájvédelmi körzet területéhez. Helyüket a V-1 jelű vizsgálati tervlap is bemutatja. A terület felhasználása, az építési tevékenység a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóságának hozzájárulása és előírásai figyelembe vételével történhet.

A területek védelme, az élővilág értékes egyedeinek megőrzését szolgálja, mely csak az egybefüggő értékes területek teljes megóvásával valósítható meg. Ez nem jelenti természetesen a területek gazdálkodásból való kivonását. Állattartás, az ezzel összefüggő legeltetés, állattartó épületek építése, a tájvédelmi körzetre vonatkozó külön szabályok betartásával megengedett.

Értékes része a külterületnek a 47. Sz. út Darvas felé kivezető szakaszának északi oldalán található „ex lege" védett Szikes tó. A védett terület és a szomszédságában található erdőterület a külterület értékes része.
Különösen szép, és harmonikus képet mutat a település az őt körülvevő tájban.

2. Települési környezet

Furta Hajdú-Bihar megye D-i részén, Bihari kistájegység Sárréthez közeli oldalán helyezkedik el. Geoföldrajzi helyzete a települést érintő 47-es főút révén kedvezőnek ítélhető. A megyeszékhelytől 52 km-nyi távolságra van. A legközelebbi nagyobb város Berettyóújfalu a településtől 10-12 km-re van.

Furtának csak közúti kapcsolata van a környező településekkel, vasútvonal nem érinti. Közútkapcsolatait elsősorban a 47-es főút, valamint a Komádi irányába vezető 4219-es út jelentik.

A település eltartóképességét alapvetően a mezőgazdaság (növénytermesztés, állattenyésztés, legelőgazdálkodás) jelentené. A gazdálkodási aktivitás az utóbbi években erőteljesen visszaesett, illetve a gazdasági adottságok nyújtotta lehetőségekkel a lakosság nem tud, vagy nem kíván élni. Ez megnehezíti a település gazdasági-társadalmi perspektíváját. A hagyományos gazdasági struktúra helyreállása esetén távlatban is a gazdálkodás biztosíthatja az alapvető megélhetési feltételeket. A gazdasági szerkezet új elemekkel való bővülése (ipari, üzemi termelőtevékenység, a főágazathoz kapcsolódó feldolgozóipar) elősegítheti a gazdaság egészének pozitív előmozdulását is. Az igények jogosságát jelzi a régi 47. sz. út bevezető szakaszának déli oldalán elhatározott gazdasági vállalkozás.

A településszerkezetre, az alaprajzi elrendezésre az egy nyomvonalas településjegy a jellemző, melyet a régi 47-es és a Komádi út jelent.

A településtest az országos mellékutakra (korábban főútra és mellékútra) fűződik fel.. Az új nyomvonalon haladó 47-es főút északról kerüli el a település belterületét.

A települést tagoló forgalmasabb utak és a jelentős átmenő forgalom miatt, környezetterhelést okoz a közlekedés. A közlekedés környezet-befolyásoló hatása mellett az infrastruktúra, ezen belül a közműellátottság hiánya a legjelentősebben zavaró tényező.

A településen 100 %-ban kiépített ellátó hálózat van az ivóvíznek, elektromos energiának. Közel teljes kiépítettségű a vezetékes gázellátás és a csapadékvíz-elvezető hálózat.
Furtán és a szomszédos Zsákán vákuumos gyűjtővezetéket valósult meg házi beemelő egységekkel. A vákuumos vezetékekhez csatlakozik kis mennyiségű gravitációs csatorna is. A vákuumgépház a településközpontban épült meg. A vákuumgépházból nyomott szennyvízvezeték felhasználásával juttatják el a szennyvizet a tervezett tisztítótelepre, ami Zsáka külterületén épült meg a régi tisztítótelep helyén.
A telep kapacitása 350 m^3/d, ami figyelembe veszi Zsáka és Furta településeken keletkező szennyvíz mennyiségét. Az tisztított szennyvíz befogadója a Kisördögárki csatornán keresztül a Zsáka-Furta csatorna.
Elérendő cél a település teljes csatornázása.

A külterületi dűlőutak minősége kifogásolható.
A felszíni vízelvezető csatornák közül az Ölyvös főcsatorna és a Kutas főcsatorna TIVIZIG kezelésben, az összes többi a Berettyó Vízgazdálkodási társulat kezelésében van. A belterület közepén halad át a Gyöngyös- szérűsszigeti csatorna.

A település területén általában magas a talajvíz.
Furta külterületének jelentős része gyep- rét-legelő művelési ágat képviselő terület.

A bel és külterületen környezetvédelmi szempontból általában figyelmet érdemlő tevékenységek illetve területhasználatok: állattartó telephelyek, szeméttelep, szennyvíztelep, a tájsebet képező roncsolt területek és a természeti és természetvédelmi területek.

A település területe szennyeződés érzékenység vonatkozásában „C”, kevésbé érzékeny kategóriába tartozik, az intézkedési szennyezettségi határérték C_3.
A térség a 2/2002.(I.23.)KöM-FVM er. alapján fontos érzékeny természeti területnek minősül.

3. Levegőminőség

Levegőkörnyezeti állapota a 4/2002.(X.7.)KvVM r. alapján „az ország többi területe” zónán belül kén-dioxid, szén-monoxid, nitrogén-dioxid és benzol vonatkozásában „F”, szilárd (PM_{10}) vonatkozásában „E” zónacsoportba tartozik.

A település levegőminőségi állapotát alapvetően a lokális emissziók és a háttérszennyezés határozzák meg az éghajlati és meteorológiai állapotok alakulásától függően.

A táj éghajlata átmenetet képez a valamivel hűvösebb és csapadékosabb Nyírség és a melegebb szárazabb Közép-Tiszavidéké között. Ebből eredően területén négy éghajlati körzet jellemzői is jelen vannak. Jellemző a hideg tél, melyet általában viszonylag késői kitavaszodás követ. A tavaszi időszakban nagy a fagyveszély. Vízmérlege a meleg csapadékosabb nyár miatt valamivel kedvezőbb, mint az Alföld nagy részén.
A területen az uralkodó szélirány É-i és DNY-i, nagyobb gyakorisággal előfordul az ÉNY és D-i áramlás is. Az uralkodó szél átlagos sebessége 2.5-3.0 m/s-re tehető.

A lokális emissziókban a közlekedés légszennyező hatása jut érvényre a fő közlekedési nyomvonalak mentén. Kedvező, hogy a 47-es főút, mint a térség meghatározó forgalmú nyomvonala csak kis szakaszon érinti a belterületet.

A tüzeléstechnikai emisszió (a jó arányú vezetékes gázellátás mellett a mérséklet, mintegy 50 %-os fogyasztói arányra tekintettel) még meghatározónak számít települési szinten.

A település területén gazdasági (üzemi, szolgáltatási vagy mezőgazdasági) tevékenységtől származó jelentősebb emisszióforrás nem működik, azonban a belterületi állattartás szaghatása mindenkor jelen van a település levegőkörnyezetében. Ezt a helyi lakosság a megszokás szintjén kezeli.
Hiányosnak ítélhető a belterületi, valamint a külterületi utak fásítottsága, valamint a külterület erdősültsége.
Külterületen környezetvédelmi szempontból zavaró emissziójú tevékenység nem található, az állattartás, és a szomszédos településen lévő szennyvíztelep emissziója nem éri el a belterületet.
A külterületen legjelentősebb levegőterhelést (a porterhelés mellett) a parlagon álló nagy termőterületek gyomvegetációjának pollenterhelése okozza.

4. Zaj- és rezgés

A település zajhelyzetét a közlekedési eredetű zajjellemzők, valamint a gazdasági tevékenységhez kapcsolódó zajhatások határozzák meg. Ipari, üzemi jellegű zajterhelő tevékenységek még nem alakultak ki olyan léptékben, hogy többlet zajhatásukkal számolni kelljen a település területén.
A település egész területe a 8/2002.(III.22.) KöM-EüM e. r. zajvédelmi besorolása szerint „lakóterület falusias beépítésű” területi funkcióba sorolható. Ezen belül csendigényesebb, valamint zajvédelmi szempontból kevésbé érzékeny területek fordulnak elő.

5. Közlekedés

A település területét érintő 47-es számú főút külterületen halad.
A település belterületét érinti a régi 47-es főút országos mellékútként visszamaradt nyomvonala (Szabadság utca, Lenin utca) és a 4219 sz. Komádi felé vezető (Petőfi Sándor) út.

A külterületet érinti a 47-es út országos főút, a 4219-es országos mellékút. Az országos mellékutak forgalmában alapvetően megjelenik a helyi gazdasági tevékenységhez kapcsolódó járműhasználat (mezőgazdasági gépek, kis sebességű járművek), valamint az úthasználatban a szezonális és napszaki megoszlás.

Az Országos Területrendezési Terv tartalmazza az M47 számú gyorsforgalmi út tervezett nyomvonalát, mely a belterülettől délkeletre haladna el, délnyugat- északket irányban haladna keresztül Furta közigazgatási területén. Mivel az út nyomvonalának részletes kijelölése még nem történt meg, ezért az út tervezett nyomvonalát, csak a településszerkezeti terv tartalmazza. A szabályozási terv ebből adódó kötöttségeket nem hoz.

A 47 sz. főút forgalma és zajterhelése:

Út száma	2002. év forgalmi adatai				2015. év forgalmi adatai			
	ÁNF Ej/nap	LAeq nappal dB	LAeq éjjel dB	Korrekció dB	ÁNF Ej/nap dB	LAeq nappal dB	LAeq éjjel dB	Határérték dB
47-es főút (belterületi szakasz)	3136	70.6	63.0	-1.0	4141	71.7	64.1	65/55

A 47-es főút mentén jelenleg és távlatban is jelentős, a határértékeket 5-9 dB-el meghaladó zajterhelés várható. Az út belterülethez közeli viszonylag rövid szakasza mellett válhat szükségessé zajvédelmi célú intézkedések érvényesítése.

A régi 47. sz. út és a 4219-es utak forgalma illetve közlekedési zajterhelése tűrhető mértékű lesz távlatban is. Mérsékelt sebességkorlátozással határérték alatt tartható.

A település területét vasútvonal nem érinti.

6. Talaj- és vízvédelem

A település a Berettyó-Körösvidék részeként csak kissé tagolt, gyenge lefolyású ártéri jellegű. Ez megmutatkozik a rossz vízgazdálkodású talajadottságokban is. A gyenge lefolyási viszonyok miatt jelentős területeken van gyenge termőképességű szikes pusztai gyep, amely a legelőterületek jelentős részét alkotják. A jobb vízgazdálkodású területeken a szántó, vagy kertgazdasági (zártkerti) művelési ágak alakultak ki.

TALAJVÉDELEM

A település területe szennyeződés érzékenység vonatkozásában „C", kevésbé érzékeny kategóriába tartozik, az intézkedési szennyezettségi határérték C_3.

A talajadottságok alapján a legelőgazdálkodásnak, az állattartásnak, valamint a növénytermesztésnek van és lesz távlatban is tere a településen. A külterület korábbi zártkertjeiben (a belterülettől ÉNY-i és D-i részeken) a kertműveléses gazdálkodás ma már veszített vonzásából, a zártkertek sok esetben környezetzavaró állapotú területekké váltak.

A település területén több helyen található korábbi agyag-homok kitermelés által keletkezett tájseb, roncsolt terület. A rendezetlen agyaggödrök egy része vizes, vízállásos terület, amely a kialakult biológiai élettere révén a természeti környezetben értéket képvisel, más részük jelenleg is illegális vályogvető gödörként üzemel. Ezt is figyelembe véve a tájsebek rendezése szükséges.
Legális, új bányaterület a Fehér-tó határrészen volt, amelynek tájrendezése elmaradt.

A település területén folytatott gazdálkodási tevékenységek (juh, libatartás, sertés) talajt veszélyeztető hatása csak az intenzíven igénybe vett területrészeken feltételezhető. A talajszennyezés keletkezése és mértéke nem feltárt.
Hasonlóan potenciális szennyezett területeknek tekinthetők a volt nagyüzemi géptelepek, valamint a korábbi két üzemanyagtöltő állomás környezete.

Szennyezett terület a szennyvíztelep földmedrű tórendszere, valamint a szükséges feltételek nélküli, megtűrt kommunális szeméttelep, ahol a szippantott szennyvizeket is elhelyezik.

VÍZVÉDELEM

Vízellátás
A településen vezetékes ivóvízellátó rendszer üzemel. A kiépítettség 100 %-os, míg a fogyasztói arány (a gazdasági tevékenységek elsorvadása miatt is) valamivel ez alatt van.

A vízellátást a Zsáka- Furta közös vízmű biztosítja. A gáztalanított ivóvizet a Furtai víztoronyba nyomják.

SZENNYVÍZELVEZETÉS

A szennyvízhálózat és a környezetvédelmi feltételeknek megfelelő szennyvíztisztítómű épült. Fontos cél a környezetterhelő szennyvízelhelyezés megszüntetése.
Nemrégiben készült el, a meglévő telep helyén Furtával közös, 350 m^3/d kapacitású, SBR technológiára épülő, biológiai tisztítással, iszaptárolóval, fertőtlenítővel tervezett új szennyvíztelep. A telep a 204/2001.(X.26.)Korm. r.-ben előírt minőségű szennyvizeket fogadja. A tisztított szennyvizek befogadója a Furta-Furtai csatorna. A betáplált víz minősége során a felszíni vizek védelme érdekében be kell tartani a 33/2000.(III.17.)Korm. r., a 203/2001.(X.26.)Korm. r., valamint a 9/2002.(III.22.) KöM-KöViM e.r.-ekben előírt minőségi és eljárási követelményeket.

CSAPADÉKVÍZ-ELVEZETÉS, FELSZÍNI VIZEK

A település területén általában magas (2-4 m közötti) talajvízállással lehet számolni. A rossz vízgazdálkodású talajadottságok következtében a bel- és külterületen több belvíz által veszélyeztetett területrész van.
A belvízveszély felszámolására a település belterületén jól kiépült zárt, vagy nyitott építésű a csapadékvíz-elvezető hálózat működik.

A közigazgatási terület a Hortobágyi belvízrendszer belvíz öblözetéhez tartozik.
A terület felszíni vizei: a Zsáka- Furtai csatorna, az Ölyvös főcsatorna és a Kutas főcsatorna, a belterület közepén áthaladó Gyöngyös- szérűsszigeti csatorna, és ezek egyéb mellékági hálózata.

A település területén több kisebb felszíni vízállás mellett a Szérűsszigeti tó a jelentősebb vízfelület.
A település területe belvízzel közepesen veszélyeztetett, ezért fontos lenne vízgyűjtő területek, medrek létesítése, illetve a meglévők ilyen célú kialakítása.

A bel- és külterületi csapadékvíz hálózat működőképessége alapvetően fontos a belvíz-veszély hatékony kezeléséhez.

A távlati vízvédelem egyik sarkalatos kérdése a terület felszíni és felszín alatti vizeinek minőségi védelme, a szennyezési kockázatok kizárása.
Ebből fakadóan a közműfejlesztés mellett a vízkivételi helyek (ásott kutak, házi fúrott kutak) szabályozása vagy szakszerű megszüntetése szükségessé válik.

HULLADÉKGAZDÁLKODÁS

A településen egy erre szerződtetett cég által, havi gyakoriságú járattal üzemeltetett hulladékgyűjtő rendszer működik a települési szilárd hulladékok gyűjtésére
A hulladék rendezett elhelyezését Berettyóújfalu regionális lerakótelepén oldják meg.
A gyűjtőjáratokat heti gyakorisággal kell üzemeltetni.

A településen keletkező állati hullákat dögkonténerben helyezik el, ahonnan az ATEV elszállítja.
Egyéb, elkülönítetten gyűjtött hulladék-féleség nincs.

VÉDŐÖVEZETEK

A település területén nincs olyan állattartó telep, vagy tevékenység, melynek a 21/2001.(II.14.)Korm. r. szerint védőövezetet kell kijelölni. Az állattartó telepek körüli védőövezet mérete egyedileg határozandó meg.
A település területén védőtávolságot igénylő tevékenységek és létesítmények:

- Vízfolyások mellett a törvényben előírt védőövezet, vagy korlátozás.
- Települési vízműves kutak vonatkozásában a törvényben előírt korlátozásokkal kijelölt védőidom (123/1997.(VII.18.)Korm. r. alapján)
- Villamos távvezetékek biztonsági övezetei a 11/1984.(VIII.22.)IpM r. szerint.
- A dögkonténer körüli védőövezet igénye 600 m.
- A tervezett természetvédelmi területek környezetében kijelölésig egyedileg megállapított pufferzóna kerül kijelölésre.

VII. KÖZLEKEDÉSFEJLESZTÉS

1/ A TELEPÜLÉS ÁLTALÁNOS KÖZLEKEDÉSI VIZSGÁLATA.

A település közúti kapcsolata a Debrecen-Szeged közötti 47-es főközlekedési úttal, a 4253-as számú úttal (régi 47-es út) Zsáka és Berettyóújfalu irányába, és a 4219-es úttal Komádi irányába biztosított.

A 47-es út települést elkerülő külterületi szakaszának kiépítettsége megfelelő, a szabályozási szélessége 30,0 m körüli. Az átlagos napi forgalma a 2002-es forgalomszámlálás szerint 2260 E/nap. A 4253-as út – Szabadság és Lenin út – burkolatszélessége 6,0 m, szabályozási szélessége 16,0-20,0 m között változik, és az átlagos napi forgalma a 2002-es forgalomszámlálási adatok szerint 1013 E/nap. A 4219-es út – Petőfi út – burkolatszélessége 6,0 m, szabályozási szélessége 18,0-22,0 m között változik, és az átlagos napi forgalma 946 E/nap a 2002-es forgalomszámlálási adatok alapján.

Helyi gyűjtőút funkciójú utak a településen nincsenek. A lakóutak egy része 3,0 m-es burkolatszélességgel kiépített. Önálló kerékpárút és gyalogos út nincs.

Az utak mellett a belterületi szakaszokon legalább egy oldalon járdát építettek. Kiépített parkolóhelyek a közterületen nincsenek.

A települést Debrecen-Szeged viszonylatban napi 10 járatpár, míg a Berettyóújfalu-Szeghalom viszonylatban napi 12 járatpár érinti. Az autóbuszok a 4253-as úton közlekednek és két megállóhelyük van.

A településen üzemanyag töltő állomás nincs, és a gépjárművek szervizelésére sincs lehetőség.

Vasúti, légi és vízi közlekedés a települést nem érinti.

2.) A KÜLTERÜLETI ÚTHÁLÓZAT FEJLESZTÉSE

a) A külterület egyik meghatározó szervező eleme a közúthálózat. A közigazgatási területet északkeleti részén érintő 47-es számú országos főút továbbra is meghatározó jelentőségű. Az út 2015-ben várható forgalma 2936 E/nap.
b) A település Ny-i részén a 4219-es út főúttá történő fejlesztését tervezzük, összhangban a Hajdú-Bihar megyei Közúthálózati koncepcióval. Az út 2015-ben várható forgalma 1229 E/nap.

c) A 2002. év májusában készült Hajdú- Bihar megyei Közúthálózat-fejlesztési koncepcióban szereplő M47 számú gyorsforgalmi út nyomvonala Furta közigazgatási területét is érintette. A javasolt nyomvonal a település külterületi szakaszán ÉK-DNy-i irányba haladt volna.

A jelenleg tervezés alatt álló nyomvonal-kijelölés, mely az M4-es autópálya megvalósítását készíti elő, már csak Berettyóújfalutól északi irányban indulóan jelöli az M47 számú gyorsforgalmi utat. Ettől délre, a 47-es számú főút jelenlegi nyomvonalán hivatott lebonyolítani a dél felé irányuló forgalmat, megmaradva országos főút kategóriában. Ezen okok miatt, a település szerkezeti tervében a korábban tervbe vett gyorsforgalmi út nyomvonalát nem szükséges szerepeltetni.

d) A 47-es számú főúttól a 4253-as út egy szakaszának és a 4219-es útnak D-i irányú továbbépítését, és főúttá fejlesztését kell előirányozni Komádi felé.

e) A mezőgazdasági és ipari területek megközelítésében meghatározó szerepet betöltő külterületi utakat - mint fő dűlőutakat - lehetőség szerint egymáshoz és az országos főúthálózathoz csatlakozva célszerű kijelölni úgy, hogy azokkal szerves egységet, hálózatot alkossanak.

Fő dűlőútként szükséges szabályozni, és kiépíteni:

- A 47-es főút külterületi szakaszához csatlakozva K-ről Ny-i irányba továbbvezetve

- A 4253-as számú út belterületi szakaszától D-i irányba induló, és a 4219-es út külterületi szakaszától K-i irányba induló, majd Ny-i irányba forduló településszerkezeti terven kijelölt mezőgazdasági utakat.

Kerékpárutat jelölünk ki a 4253-as út külterületi szakaszán és a 47-es út mellett Berettyóújfalu irányába. Ez csatlakozik a 47-es út mellett építhető kerékpáros utakhoz.

3.) A BELTERÜLET ÚTHÁLÓZATÁNAK FEJLESZTÉSE

a) A 4253-as számú út a 47-es út eredeti nyomvonala - mely országos mellékútként veendő figyelembe a jövőben - a településközponttól keleti irányban induló (Szabadság út) és Berettyóújfaluba vezető úttal együtt, a településszerkezet meghatározó közlekedési útvonala.

b) Másik meghatározó út a 4253-as út (Lenin út), mely a központból É-i irányba Zsáka felé, illetve a 47-es útra vezet, és a 4219-es út (Petőfi út), mely a település központjából D-i irányba, Komádi felé vezet. Ezeknek az utaknak a főúttá fejlesztését irányozzuk elő.

c) A településen gyűjtőutak kijelölését nem tartjuk szükségesnek.

d) A 4253-as út mellett (régi 47-es út Szabadság és Lenin úti szakasza) kerékpár út épül, mely csatlakozik a Zsákánál tervezett kerékpárutakhoz.

e) A településen külön gyalogos járdák kijelölését nem tervezzük.

f) Az autóbusz-megállóhelyek további építése indokolatlan. A szerkezeti terven az autóbusz-megállóhelyekhez a rágyaloglási távolságokat megadtuk.

g) Üzemanyagtöltő állomás, gépjármű üzemi létesítmények építését nem tervezzük. Járművek elhelyezésére külön parkolókat a közterületen nem tervezünk.

h) A településen vasúti, légi és vízi közlekedés megjelenésére nem számítunk.